

Oezbekistan

- ▶ Vergeet de tijd in de museumstad Xiva
- ▶ Ontmoet de oudste ambachten op de markt van Andizhan
- ▶ Geniet van de mensen, het eten, het landschap, de architectuur en nog zo veel meer
- ▶ Kies voor je vervoer tussen een kameel, een taxi of bus, een snelle trein of een vliegtuig
- ▶ Slaap in een klassieke yurt of in een luxe vijfsterrenhotel
- ▶ Geniet van de zon in de zomer en van skiën en schaatsen in de winter

Inhoud

- 7 Kaarten en plattegronden
- 11 Woord vooraf

1 13 Oezbekistan: een kennismaking

- 14 Natuur
- 16 Ligging
- 19 Politiek en samenleving
- 23 Kunst en cultuur
- 27 Eten en drinken

2 35 Geschiedenis

- 36 De vroegste tijd
- 36 Nieuwe heersers
- 40 De Russen en de Sovjets
- 43 Onafhankelijkheid

3 47 Bevolking

- 48 Culturele diversiteit
- 49 Taal
- 49 Religie
- 51 Tradities

4 59 Tasjkent

- 65 Olmazor- en Shaykhontohur-district
- 76 Uchtepa- en Chilonzor-district
- 80 Sergeli- en Yakkasaroy-district
- 84 Mirobod-district
- 88 Yunusobod-district
- 96 Mirzo Ulugbek-district
- 99 Yashnobod- en Bektemir-district
- 100 In de omgeving van Tasjkent
- 106 Tips en adressen

5 111 Surkhandarya

- 112 Surkhan-oase
- 115 Termez
- 124 Verder in Surkhandarya
- 128 Tips en adressen

6 131 Kashkadarya

- 132 Qarshi
- 134 In de omgeving van Qarshi
- 136 Kasan
- 137 Sjahrisabz
- 142 In de omgeving van Sjahrisabz
- 142 Kitab
- 144 Tips en adressen

7 147 Samarkand

- 148 De monumentenroute van oost naar west
- 165 In de omgeving van Samarkand
- 170 Tips en adressen

8 173 Buchara

- 174 Buchara Stad
- 177 De wijk Registan
- 188 In de omgeving van Buchara
- 196 Tips en adressen

9 199 Xorazm

- 200 Urganch, poort naar een rijk verleden
- 201 Xiva
- 202 Itsjan Kala
- 224 Dishan-Kala
- 228 Buiten de muren van Dishan-Kala
- 232 Tips en adressen

Kaarten en plattegronden

10 235 Republiek Karakalpakstan

- 240 Van Xiva naar Nukus
- 242 Nukus
- 245 De noordelijke route van Nukus naar Moynaq
- 248 Moynaq en omgeving
- 252 Ellik Kala
- 256 Tips en adressen

11 259 De noordelijke provincies

- 260 Navoiy
- 261 In de omgeving van Navoiy
- 263 Karmana
- 265 Nurata en omgeving
- 269 Jizzax
- 272 Sirdarjo
- 274 Tips en adressen

12 277 Fergana-vallei

- 278 Fergana, de vallei
- 281 Fergana, de hoofdstad
- 282 In de omgeving van Fergana
- 283 Andizan
- 288 Namangan
- 291 In de omgeving van Namangan
- 293 Margilan
- 297 Rishtan
- 298 Kokand
- 304 Tips en adressen

i 306 Praktische reisinformatie

r 321 Register

- 8 Overzicht Oezbekistan
- 63 Metrostations
- 64 De twaalf stadsdistricten van Tasjkent
- 148 Samarkland
- 203 Plattegrond van Itsjan Kala
- 239 Karakalpakstan
- 279 Fergana-vallei

Woord vooraf

Ze bestaan echt, landen die nog vrijwel onbekend zijn, nog zo ongerept en nieuw. Nou ja, nieuw kun je Oezbekistan niet echt noemen, een land dat al circa 3000 jaar bestaat. Maar al het andere klopt. Het is een van die prachtige Centraal-Aziatische landen waar we eigenlijk nog niet veel over weten. Natuurlijk heeft iedereen weleens van de Zijderoute gehoord, maar dat er aan die Zijderoute ook adembenemend mooie steden te vinden zijn is minder bekend. Eeuwenoude steden, zoals Samarkand, Buchara en Xiva, die de laatste jaren, bijna in stilte, minutieus gerestaureerd werden en waar al het keramiek en tegels weer oogverblindend schitteren. Minaretten, Koranscholen en moskeeën waar de tijd stil lijkt te blijven staan.

Terug buiten wachten de stoffige maar kleurrijke bazaars en markten. Maak kennis met nooit eerder geziene handelswaar en de vriendelijke en gastvrije handelaars die deze aan de man brengen.

Geniet van het afwisselende, soms ruige landschap en stel je voor dat je ooit deel uitmaakte van een van de vele karavanen die deze streken lang geleden aandeden. Er zijn hier nog vele herinneringen aan die lang vervlogen tijd te vinden.

Lang niet alles in het land is heel oud. Wie naar Tasjkent reist, treft een moderne, westers aandoende metropool aan met architectonische hoogstandjes, prachtige gebouwen en een van de mooiste metronetwerken die je ooit zult zien.

Geen reisgids wordt geschreven zonder het over het eten te hebben, deze is niet anders. Met dit verschil dat we moeiteloos een heel boek zouden kunnen vullen met alle culinaire specialiteiten van dit land.

Eigenlijk kunnen wij geen goede reden bedenken om niet naar Oezbekistan af te reizen, het is een geweldig fijn land om te gaan ontdekken.

Let's discover.

John Reinhard en Marleen Tutemel

< Op de Shah-i-Zinda-begraafplaats in Samarkand.

Tasjkent

Tasjkent ligt in het noordoostelijke deel van Oezbekistan, nabij het Tian Shan-gebergte en ongeveer 20 km van de Kazachstaans-Oezbeekse grens.

De huidige stad is, na de grote aardbeving van 1966, een deels nieuwgebouwde hoofdstad en een van de grootste en dichtstbevolkte steden in Centraal-Azië. Het oogt direct heel anders dan je van een Centraal-Aziatische stad verwacht. Tasjkent is geen slaperig Oezbeekse stadje, waar een traditioneel geklede boerenbevolking haar goederen naar de kleurrijke markten en bazaars brengt. Tasjkent is juist uiterst modieus en kan zich met gemak meten met de moderne elegantie van vele andere hoofdsteden in de wereld.

Wie ronddwaalt vindt niet alleen middeleeuwse gebouwen, maar ook Europees aandoende architectuur en de kenmerkende blokkendozen uit het Sovjettijdperk. Oude en hedendaagse islamitische architectuur completeert het stadsbeeld, waar steeds meer hoge glazen en betonnen commerciële gebouwen de horizon domineren.

Tasjkent kent verrassend veel goede restaurants, musea en uitgaansgelegenheden, maar het heeft nog een troef, namelijk vele mogelijkheden om de stad te 'ontvluchten'. Zo kun je bijvoorbeeld op minder dan anderhalf uur rijden in het Nationaal Park Ugam-Chatkal korte of lange wandelingen maken, raften en zelfs skiën.

Tasjkent is verdeeld in 12 districten. De stad is te groot en vaak ook te warm om alles lopend te verkennen. Kies daarom voor een (deel)taxi, bus, gids met auto, of nog beter: ga met de metro. Elk district is met, soms meerdere, metrostations aangesloten op het stedelijke metronetwerk.

< In Tasjkent vind je de prachtigste metrostations, elk met een eigen thema en uitwerking.

Ook het plein voor het Alisher Navoiy Theater in Tasjkent wordt dagelijks schoongeveegd.

Rijke geschiedenis

Om de een of andere reden denken veel mensen dat Tasjkent een vrij nieuwe stad is, maar in feite gaat de geschiedenis zelfs terug tot de 4de eeuw v.Chr., zoals blijkt uit de artefacten die gevonden werden bij de ruïnes van Kanka, een archeologische opgraving op 80 km van Tasjkent. Het is dus maar hoe je het bekijkt: de stad heeft nog lang niet de leeftijd van Xiva, Buchara en Samarkand, maar niemand kan ontkennen dat Tasjkent een rijke geschiedenis kent. Die is soms moeilijk te achterhalen want gedurende die lange geschiedenis werd de stad steeds anders genoemd, zoals Ming Urik, Che-shih, Binkat en Shash. De naam Tasjkent verscheen pas voor het eerst in Turkse documenten uit de 9de tot de 12de eeuw.

Tasjkent is al millennia een belangrijke plaats in de regio en profiteert van zijn zeer strategische ligging, op weg naar Buchara, Samarkand en China. Om deze reden is de hoofdstad van het huidige Oezbekistan door de jaren heen ook vaak een doelwit geweest, werd ze geplunderd en vielen vele groepen en beschavingen binnen.

Opeenvolgende heersers oefenden hun macht uit over Tasjkent. Zo werd de stad, na de overwinning op de Mongolen, weer een onderdeel van het Timuridische rijk. De stad werd onder leiding van Amir Timur (zie kader p. 61) opnieuw een sterk fort, breidde zelfs haar grondgebied uit en begon weer te produceren terwijl de handel en cultuur zich bleven ontwikkelen. In 1865, na de verovering door Michail Tsjernjajev, een Russische militaire leider, kwam de stad onder de heerschappij van het Russische rijk te staan. Ze werd vanaf 1867 de hoofdstad van Russisch Turkestan en in 1925 een deel van de Sovjet-Unie. Net als de rest van Oezbekistan schreef ze na de onafhankelijkheid in 1991 een nieuw geschiedenis hoofdstuk.

AMIR TIMUR

Als er één naam is die synoniem is met de lange geschiedenis van Oezbekistan, dan is het Amir Timur. Timur, ook wel Tamerlane (de lamme), was een Turks-Mongoolse veroveraar. Hij werd in 1336 geboren in de historische regio Transoxanië, het gebied dat nu bestaat uit het hedendaagse Oezbekistan en Tadzjikistan plus delen van Kirgizië en Kazachstan.

Timur stichtte het Timuridische rijk in Centraal-Azië en was ook de eerste heerser van de Timuridische dynastie. Hij werd gevreesd tot in Afrika en Europa en werd later bekend als een van de grootste militaire leiders in de geschiedenis. Timur slaagde erin een gecentraliseerde verenigde staat te stichten, die uit maar liefst 27 landen bestond, van de Middellandse Zee tot India. Een onvoorstelbaar groot gebied.

Zijn nalatenschap is in Oezbekistan duidelijk zichtbaar. Veel van de belangrijkste nog bestaande bouwwerken in het land zijn gebouwd tijdens zijn bijna 35-jarige regeerperiode of werden er in de bouwstijl door beïnvloed. Sinds de onafhankelijkheid heeft Amir Timur een nog grotere status verworven in Oezbekistan. De eerste president na het Sovjettijdperk, president Karimov, koos Timur als het boegbeeld van het pasgeboren land, herschreef de geschiedenis. Hij negeerde daarbij grotendeels de negatieve kanten van de staatsman en brak zo los van zijn Sovjet-erfenis. Het deed het Oezbeeks nationaliteitsgevoel sterk opleven. Timur wordt geëerd met monumenten door het hele land, waaronder in Tasjkent, Samarkand en Sjahrisabz.

Amir Timur werd heel vaak zittend op een paard uitgebeeld.

Ga ondergronds – de metrostations

Wie door Tasjkent gaat dwalen, kiest het best de metro als snel en goedkoop vervoersmiddel. Bovendien behoren de metrostations van Tasjkent tot de best bewaarde kunstgeheimen van de wereld. Op bijna elk van de 29 oudere stations tref je een ander artistiek ontwerp en creatief thema aan. Met een treinkaartje dat rond de 1500 som (nog geen halve euro) kost, kun je je een dag lang vermaken een aantal van de mooiste kunstgalerieën die je ooit zult zien. Net als de metrosystemen van Moskou, Sint-Petersburg, Kiev en Minsk werd de metro van Tasjkent ontworpen als een verfraaide versie van het openbaar vervoer, bedoeld om kunst en cultuur in het dagelijks leven van de

Oliy Majlis

Het gebouw van de senaat van de Republiek Oezbekistan, de Oliy Majlis, bevindt zich in het zuiden van het Nationaal Park Alisher Navoiy. Het architectonisch fraaie complex is een plek geworden die zowel door de lokale bevolking als door toeristen bezocht kan worden. Ook tegenover het senaatsgebouw zijn er overheidsgebouwen en openbare kantoren, onder andere het kabinet van de ministers. Het gebouw is in een klassieke stijl gebouwd, met bij de centrale ingang een grote colonnade.

Bij de ingang van de senaat zijn twee verschillende muurafbeeldingen te zien, de zon en een leeuw, vergelijkbaar met het beroemde portaal van de Sherdor-madrassa in Samarkand.

➤ SENAATSGEBOUW, in het zuiden van het Nationaal Park Alisher Navoiy

Magic City

Het aangrenzende 20 ha grote Magic City-pretpark werd in 2021 geopend en doet aan de Disneyparken denken. In de straten van het gratis toegankelijke park – die gekopieerd zijn uit wereldsteden zoals Parijs, Barcelona, Londen, Berlijn en Amsterdam – zijn veel winkels, cafés en restaurants voor ieders smaak te vinden. In het park worden dagelijks licht-, muziek- en waterfonteinshows en wekelijks vuurwerkshows georganiseerd. Het park heeft verder een amfitheater in de stijl van het Romeinse Colosseum, een sprookjeskasteel met torens van 60 m hoog, een gigantische vijver met een reuze-fontein, een spiegeldoolhof, een bowlingbaan en virtualreality-gaming. De attracties zijn niet gratis.

➤ MAGIC CITY, Furkat Street

Voor sommigen is het Tasjkent Aquarium de favoriete plek om te bezoeken. Het aquarium heeft meer dan 3000 zee- en rivierdieren die in ruim 1,3 miljoen liter water leven, verdeeld in 12 secties, waaronder regenwoud, onderwatergrotten, diepe wateren en een 'haaienhal'. Er zijn heel wat soorten te bewonderen, zoals piranha's, pijlstaartroggen en de kleurrijke *tetra glofish*. Het hoogtepunt is toch wel de tunnel, waar roggen en kleine haaien boven je hoofd zwemmen.

Vriendschapspaleis van de volkeren

Aan dezelfde straat ligt het Vriendschapspaleis van de volkeren. Het is de grootste bioscoop/concertzaal van Oezbekistan en biedt plaats aan 6000 mensen. De architect Yeregeny Rozanov versierde het bouwwerk met traditionele lokale motieven. De naam verwijst naar de toewijding en vriendschap van de mensen die naar Tasjkent kwamen om te helpen bij de wederopbouw na de aardbeving van 1966, die een groot deel van de oude stad verwoestte.

➤ VRIENDSCHAPSPALEIS VAN DE VOLKEREN, Furkat Street 3

Tasjkent bewijst met Magic City de mooiste attractieparken van de wereld te kunnen evenaren.

Humo Arena

Noordoostelijk van Magic City ligt de nieuwe Humo Arena, het eerste gemoderniseerde, uitgebreide schaatsstadion van Oezbekistan met een vloeroppervlakte van ruim 97.000 m². Het stadion bestaat uit een ijsbaan met 12.500 zitplaatsen, waar internationale wedstrijden kunnen worden gehouden. In de omgeving van het stadion zijn restaurants en een kinderthemapark. Het is ontworpen als multifunctioneel stadion voor ijsporten zoals ijshockey, shorttrack, kunstschaatsen, maar ook voor boksen, basketbal, judo, volleybal en concerten.

➤ HUMO ARENA, Afrosiab Street

Madrassa van Abdulkasim Sheikh

Veel van de oude madrassa's (Koranscholen) hebben tegenwoordig een andere bestemming gekregen. Het zijn vooral kunstenaars die hier tegen gunstige condities hun atelier en verkoopruimte mogen inrichten. Een goed voorbeeld daarvan is de madrassa van Abdulkasim Sheikh, noordelijk van het nationaal park, die dateert uit de eerste helft van de 19de eeuw. Vroeger werden madrassa's vernoemd naar de initiatiefnemer van de bouw ervan, meestal de heer of rijke persoon van de omliggende mahalla (buurt). Die persoonlijkheid was hier Abulkasym-Eshon, een hoogopgeleid en bekend persoon uit Tasjkent. Tijdens de pest-rel, toen de Russische koninklijke gouverneur-generaal opdracht gaf tot de beschieting van de oude stad, kwam Abulkasym-Eshon naar de Gouverneur-Generaal met een petitie en overtuigde hem ervan het gewone volk niet de schuld te geven en zijn noodlottig

Surkhandarya

Wie een reis door Oezbekistan maakt, start vaak in Tasjkent en reist dan, dezelfde dag of later, met de hogesnelheidstrein door naar Samarkand. Reizigers die iets meer tijd hebben en graag veel onbekends willen zien, reizen eerst af naar de provincie Surkhandarya in het uiterste zuiden, om vanuit daar met de auto, via Kashkadarya en Sjahrisabz, naar Samarkand te gaan.

De ruim 20.000 km grote provincie Surkhandarya heeft unieke landschappen. Centrale vlaktes die begrensd worden door de Hissar-bergkam in het noorden, de uitlopers van het Baysun Tau- en het Kugitang Tau-gebergte in het westen en noordwesten, de Babatag-bergkam in het oosten en de Amoudary-vallei in het zuiden.

In de Surkhan-oase leefden 50.000 jaar geleden, in de bronstijd, primitieve mensen in grotten. Een millennium lang bleef dit een belangrijk prehistorisch centrum en voorloper van de menselijke beschaving. Maar nog steeds voelt het dunbevolkte Surkhandarya anders aan dan de rest van Oezbekistan. Hier is het vervoer eerder nog per ezel dan per auto en leiden bergwandelingen naar dorpen waar de tijd lijkt te hebben stilgestaan. Een provincie zonder grote lawaaiige toeristische attracties, maar vol ongerepte natuur en een indrukwekkende boeddhistische erfenis.

< Ook in Surkhandarya zijn de traditioneel geweven tapijten, kleden en gewaden altijd rijk aan kleuren en motieven.

Overal in Oezbekistan zijn authentieke markten met verse producten te vinden. Je wordt er vriendelijk geholpen en het is er zeker niet duur.

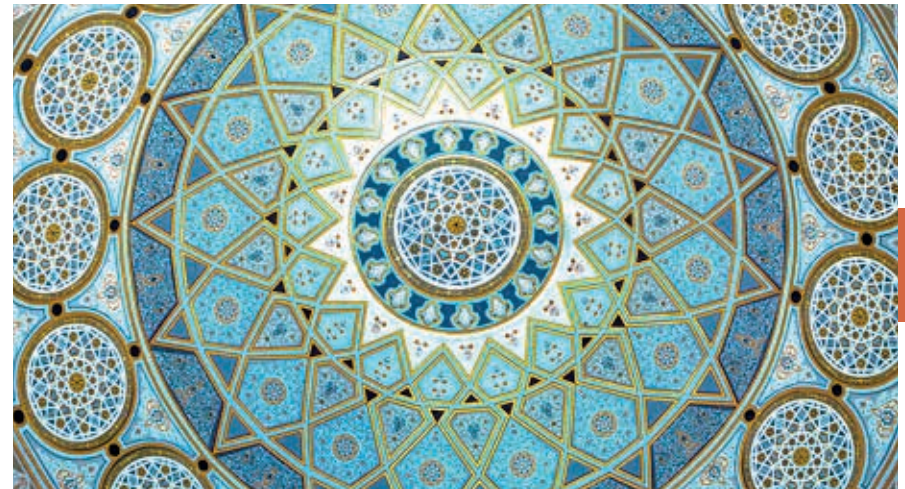
VERDER IN SURKHANDARYA

Mausoleum van Al-Hakim al-Termezi

In Surkhandarya zijn cultus-herdenkingscomplexen bewaard gebleven, die tegenwoordig ook als heilige graven worden beschouwd. De belangrijkste heilige plaats van de regio is het mausoleum van Al-Hakim at-Termezi, 55 km ten noorden van Termez, in de buurt van de stad Sherabad. Hij was een bekende theoloog uit de 11de eeuw en was plaatselijk bekend als Al-Hakim, de patroonheilige van de stad. Hij werd begraven in de buurt van de citadel van het middeleeuwse Termez, in de buurt van Hanaqoh. Later werd boven zijn graf een mausoleum van baksteen gebouwd. Het had één kamer met een portaalkoepel. Ten noorden hiervan werd in 11de-12de eeuw een gebedsmoskee gebouwd in de vorm van een galerij met drie koepels. Het mausoleum is op woensdag tot de nok toe gevuld, wanneer de gelovigen een lunch geserveerd krijgen. Vanaf hier zie je de Amu Darja en Afghanistan, maar let op: het fotograferen van de grens is verboden.

De Jarkurgan-minaret

De Jarkurgan-minaret bevindt zich in het middeleeuwse dorp Charmangan, in de buurt van Movarahannahr. Hij werd gebouwd in 1109 door de architect Ali Ibn Muhammad Serakhsi. Van de voormalige minaret met twee niveaus is alleen de onderste laag bewaard gebleven.

De talrijk aanwezige koepels nodigen je uit om altijd ook omhoog te kijken. De kleuren en motieven lijken onuitputtelijk.

De schacht ervan was ooit versierd met 16 gesloten halve kolommen, die net als een dennenboom onderin breed waren en naar toe steeds smaller werden. De schacht was zo'n 20 m hoog en eindigde in een horizontale decoratie. De oorspronkelijke hoogte van de minaret was ongeveer 21,6 m. Deze minaret was qua stijl vergelijkbaar met de minaretten in Noord-India en Khorasan.

Kanbeshbulak-meteorietmeer

Het meer Kanbeshbulak ligt in het zuidwestelijke deel van Baysun, bijna op de grens met Turkmenistan, een stuk verder weg van Termez. Vanwege het grensregime kun je er alleen komen vanaf de kant van het dorp Akrobot, in de regio Kashkadarya. Daartoe moet je, nadat je de M39 hebt afgelegd, meer dan 40 km aan beklimmingen en afdalingen op zeer slechte wegen, soms zelfs off-road, overwinnen.

Volgens de meest gehoorde versie is het meer niet op natuurlijke wijze gevormd, maar is het ontstaan als gevolg van de val van een meteoriet. Veel gegevens getuigen van een meteorietinslag in het Khamkan-kanaal, wat resulteerde in de vorming van een krater, die vervolgens met water werd gevuld. In de buurt van het meer zijn in de bodem en het zand tektieten te vinden – kleine stukjes donkergroen, blauw, zwart glas gevormd door verhitting bij hoge temperatuur als gevolg van een meteorietval of blikseminslag. In de bergen rond het meer vind je ook meteorietfragmenten, zo groot als de handpalm van een volwassen persoon, evenals andere stenen die niet overeenkomen met een terrestrische oorsprong.

Meer dan de ruïnes van de imposante toegangspoort van het Ak Saray-paleis zijn niet zijn bewaard gebleven.

Je kunt Sjahrisabz het beste te voet verkennen. De meeste bezienswaardigheden liggen redelijk dicht bij elkaar. Maar er zijn ook ‘golfkarretjes’ met chauffeur waarmee je je kunt verplaatsen.

Geschiedenis

Amir Timur werd in 1336 geboren nabij Sjahrisabz. Later werd Sjahrisabz tijdens zijn bewind zijn residentie en de tweede hoofdstad van zijn uitgestrekte staat. Dankzij hem werd de stad een belangrijk centrum van wetenschap en kunst. Hoewel Sjahrisabz meer dan 2700 jaar geleden gesticht werd, zijn de meeste belangrijke historische monumenten gebouwd tijdens het leven van Timur. Hij gaf meer dan 600 jaar geleden opdracht tot de bouw van het paleis, bekend als Ak-Saray (Witte paleis).

Aan het einde van de 16de eeuw vernietigde de toenmalige heerser van Buchara een groot deel van de Timuridische erfenis, maar Sjahrisabz bleef tot de 19de eeuw grotendeels onafhankelijk van Buchara. In 1870 bestormde en veroverde het tsaristische leger de stad. Ook al heeft het latere Sovjettijdperk grote veranderingen teweeggebracht in het uiterlijk van Sjahrisabz, toch heeft de stad haar rijke geschiedenis aan legendes en architectuur bewaard.

Ak-Saray

Bijna iedereen begint in het noorden van het centrum van de stad, waar zuidelijk van de oude stadsmuren het beroemde Ak-Saray (letterlijk het ‘Witte Paleis’) te vinden is. De bouw van het Ak-Saray-paleis begon in 1380, het jaar na de verovering van Xorazm door Timur, waarvan de ambachtslieden werden gedeporteerd om aan het paleis te werken en de rijke decoratie te verzorgen. Er zouden 50.000 tot slaaf gemaakten mee gebouwd hebben. Het gebouw werd in 1409 voltooid. Hoewel Samarkand kan bogen op een groot aantal Timuridische monumenten, kan er niet één wedijveren met dit paleis. De fundamenten van de immense poort zijn bewaard gebleven. Het is het grootste paleis dat Amir Timur gebouwd heeft, maar nu zijn alleen de ruïnes van het 40 m hoge portaal overgebleven, samen met twee 50 m hoge torens. Het werd gebouwd met witmarmeren platen en was in de jaren 1400 een weelderig paleis en een centrum van intellectuele en artistieke bezigheden. Hier verzamelden geleerden, dichters en kunstenaars zich en hier bloeiden architectuur, literatuur en wetenschappen volop onder het persoonlijke beschermheerschap van Amir Timur. Het schijnt dat hij ooit over dit paleis gezegd heeft: ‘Als je onze kracht niet gelooft, kijk dan naar wat we hebben gebouwd.’ Het Ak-Saray-paleis staat sinds 2000 op de Werelderfgoedlijst van Unesco.

Amir Timur Park

Wanneer je via het indrukwekkende Witte Paleis naar het zuiden wandelt, kom je aan in het Amir Timur Park, met een **standbeeld** van de grote vroegere heerser. Het beeld van Timur is groot en indrukwekkend, vooral door Ak-Saray op de achtergrond. De vader van Oezbekistan, zoals veel Oezbeken hem beschouwen, wordt op de gebruikelijke manier tentoongesteld: groot, gespierd en in beweging. Er zijn nog twee andere beelden van hem, één op een paard in Tasjkent en één op een troon in Samarkand. Critici verwijten de overheden dat ze het hele gebied met oorspronkelijke woningen met de grond gelijk gemaakt hebben en gevuld hebben met gazons, bloemperken

Naast het opvallende borduurwerk zijn de uitbundige hoofdtooiën met sjaals een opmerkelijk element van de lokale klederdracht. Van oudsher is mode een belangrijk onderdeel van de Oezbeekse cultuur.

religieuze literatuur te vinden. Het mausoleum van Imam al-Bukhari is een van de belangrijkste bedevaartsoorten in Oezbekistan. Het bezoeken van drie heiligdommen in Samarkand – de mausolea van Al-Bukhari, Shakh-Zinda en Rukhabad – binnen 1 dag, wordt ‘de kleine hadj’ genoemd.

> MAUSOLEUM, Qari Niyazov Street 13, Payaryk District

Grot van Hazrat Daud

Een andere beroemde heilige plaats in Oezbekistan ligt 40 km ten zuidwesten van Samarkand, op het grondgebied van het dorp Aksay. Het is de grot van Hazrat Daud (Sint David), een heilige plaats in drie wereldreligies. Om er te komen, moet je eerst 1303 treden beklimmen naar de bergtop. En dan 200 treden afdalen naar de grot van Hazrat Daud. De grot, 0,5 tot 4 m breed, tot 15 m hoog en 60 m lang, is een donkere tunnel waar je aan het einde Dauds handafdrukken en voetafdrukken kunt zien. Om een wens te mogen doen, moet je die afdrukken aanraken. Langs de hele lengte van de trap zijn er kraampjes met water en verschillende souvenirs.

Teshik-Tash

Niet ver van Baysun in de pas van Sari-Shoto is een heilige plaats die door alle Oezbeken wordt aanbeden: Teshik-Tash. Hier staat een grote geperforeerde steen (*teshik-tash* in het Turks) die is omringd door kleine witte stenen. Duizenden jaren lang heeft de natuur de steen geërodeerd, waardoor een wonder van de natuur is ontstaan. Volgens de oude verhalen heeft de steen een helende werking. Moeders duwen hun kinderen door het gat van de steen en beweren dat kinderen de volgende dag genezen zijn van hun ziekte.

De film *Apachen* uit 1973, geregisseerd door Gottfried Kolditz, werd hier opgenomen. Deze Europese western was losjes gebaseerd op de legende van de heldhaftige Apache-krijger Ulzana. Hoewel de film zich afspeelt in het Arizona-gebied en het Apache-gebied, werden de buitenopnames verrassend genoeg niet in het toenmalige Joegoslavië of het Spaanse Andalusië (waar veel westerns werden gefilmd) maar in Oezbekistan opgenomen, omdat de natuur van dit gebied net het zuidwesten van de Verenigde Staten lijkt. De filmlocatie is nu een toeristische attractie.

Notenmarkt Omonkutan

Wie de schilderachtige weg van Samarkand naar Sjahrisabz neemt, heeft een prachtig uitzicht op de Zarafshan-bergen. Stop onderweg zeker op de plateaus voor het uitzicht op een mooi dal, super bijzondere bergen en een niet te missen wolkenchouwspel. Dicht bij de top van de **Takhtakarachapas** is er opeens een markt. De **Omonkutan-markt** heeft verschillende kraampjes met een enorm assortiment kruiden en noten en *suzma*, witte

Een heel bijzondere notenmarkt is boven op de bergpas in de Zarafshan bergen te vinden. Je zult zelden zoveel soorten noten op een plek bijeen zien.

kaasbolletjes. *Suzma* wordt gemaakt met schapen- of geitenmelk met veel zout (om te bewaren), waaruit de wei verwijderd is. De verkopers zijn super vriendelijk en laten je heel graag alles proeven zonder opdringerig te zijn. De pistachenoten zijn erg lekker.

TOP 5 – NIET TE MISSEN IN SAMARKAND

- 1 Zie hoe ze bij danstheater El Merosi de geschiedenis van Oezbeekse klederdracht op muziek gezet hebben en met gracieuze passen samen met de bezoekers door het verleden gaan
- 2 Bezoek het Registan-plein zeker 's avonds eens – op de gevels van de oude madrassa's wordt dan een adembenemend mooi modern lichtspel geprojecteerd
- 3 Stop onderweg van Samarkand naar Sjahrisabz bij de notenmarkt Omonkutan, boven op de berghellingen – tientallen verkoopkramen en evenzovele soorten noten in allerlei vormen en kleuren schreeuwen om aandacht
- 4 Maak eens een verrassende keus en bezoek een bar; het Blues Café biedt sfeer, drank en lekker eten en de tijd drijft voorbij op de tonen van wereldbekende bluesnummers
- 5 Neem de tijd, vooral tijdens de klim naar boven, op de Shah-i-Zinda-begraafplaats, waar het ene graf nog mooier is dan het andere

Xorazm

Xorazm is een viloyat (regio of provincie) van Oezbekistan in het noordwesten van het land aan de grens met Turkmenistan en aan de benedenloop van de Amu Darja. De geschiedenis van Xorazm gaat eeuwen terug. Honderden jaren voordat de Grote Zijderoute ontstond, onderhield het oude Xorazm al banden met Europa, China, Siberië en beschavingen in het zuiden van het continent. Al sinds de 4de eeuw v.Chr. is dit rijk van kanaten beroemd.

Katoen is hier veruit het belangrijkste gewas, hoewel ook de rijstproductie de laatste jaren aanzienlijk is toegenomen. Daarnaast zijn er veel boom- en wijngaarden, meloen- en kalebasplantages en aardappelvelden. Met een grote katoenproductie is er ook een sterke op katoen gerichte industrie ontstaan. Naast de textielindustrie is ook de productie van katoenzaadolie een belangrijke economische factor in dit gebied.

Van levensbelang in deze woestijnomgeving zijn de meer dan 130 km spoorwegen en 2000 km verharde wegen. De regio is per spoor verbonden met Europees Rusland en de Kaukasus. Het voornemen is om in de toekomst de regio met een hogesnelheidslijn rechtstreeks met Tasjkent te verbinden. Urganch is de hoofdstad van de provincie, maar verreweg de belangrijkste stad is Xiva.

< Het Pahlavon Mahmud-mausoleum in Xiva bevat niet alleen een gebedsruimte maar ook meerdere mausolea. Architectonisch is het een bijzonder complex.

Wie dat leuk vindt, kan in de Juma-moskee de houten pilaren eens natellen. Het zijn er 213 stuks en ze hebben allemaal prachtig houtsnijwerk.

Juma-moskee

Er heerst een ingetogen sfeer op deze plek en zelfs in de zomerse hitte blijft het binnen lekker koel en fris. De schoonheid vind je binnenin. De echte schat van de Juma-moskee is de gebedsruimte met een oppervlakte van bijna 2500 m². Hier zie je 213 houten pilaren, elk in een andere stijl gesneden, elk uit een ander tijdperk. Zij dragen een ongelijk plafond boven een uitgestrekte binnenplaats. De indrukwekkende ruimte is een soort museum van Xiva's houtsnijwerk uit de 10de tot en met de 18de eeuw. Ook de ingang heeft een houten deur die ouder is dan 700 jaar. Gelijktijdig met de bouw van de Juma-moskee werd ernaast een minaret gebouwd. Hoewel het niet de hoogste minaret van Xiva is, is het de vroegste constructie in de stad van dit type. De minaret is bedekt met een kleine blauwe koepel.

Shergazi-Khan-madrassa

De Shergazi-Khan-madrassa is naar verluidt in 1719 met slavenarbeid door Russische krijgsgevangenen gebouwd. Het is een van de oudste gebouwen in Itsjan Kala. Het is een rechthoekig gebouw met een grote binnenplaats, omringd door 55 *hujras* (cellen), en een collegezaal. De madrassa werd

Muso Tora-madrassa

In deze historische madrassa, een charmant gebouw, is tegenwoordig een hotel gevestigd. De authentieke kamers, waar vroeger studenten verbleven, hebben elk een eigen badkamer en bevinden zich rond de mooie binnenplaats.

Matpanoboy-madrassa

De Matpanoboy-madrassa uit 1905 ligt tegenover de Juma-moskee aan de hoofdstraat in het centrum. Het is een merkwaardig gebouw omdat de rechterkant ervan uitkijkt op de hoofdstraat maar een gemakkelijk te missen ingang heeft. In de rechterbovenhoek van het bakstenen portaal is een plaquette met de tekst 'Museum van de oude Xorazm-cultuur'. Hoewel het een van de kleinste madrassa's in Xiva is, met

slechts 10 cellen, is het een gebouw dat een foto waard is.

SHERGAZI-KHAN

In 1717 gebruikte de heerser Shergazi-Khan een sluwe militaire strategie om het Russische leger tijdens zijn eerste expeditie naar Centraal-Azië te verslaan. De overlevende soldaten werden als gevangenen naar Xiva gebracht en gedwongen de rest van hun verdere leven slavenarbeid te verrichten. De tot slaaf gemaakten werd beloofd dat zij naar hun vaderland zouden mogen terugkeren zodra het werk voltooid was. Maar tegen het einde van de bouw begon Shergazi-Khan steeds nieuwe taken te bedenken om hun terugkeer onmogelijk te maken. Uiteindelijk wist hij dit enkele jaren te rekken. Toen de khan in 1728 voor een inspectie kwam, doodden de boze tot slaaf gemaakten hem. Hij werd begraven in het mausoleum dat zijn naam draagt. In 1740 veroverde de Perzische heerser, Nadir Shah, Xiva en bevrijdde de Russische krijgsgevangenen en waarschijnlijk alle andere tot slaaf gemaakten.

Zicht op het mausoleum.

gebouwd in opdracht van Shergazi-Khan. In 1714, na de dood van Yadigar-Khan, besteeg Shergazi-Khan de troon om heerser van het kanaan van Xiva te worden. Uit onderzoek blijkt dat hij de laatste krachtige en invloedrijke heerser in de geschiedenis van Xiva was. De Shergazi-Khan-madrassa is tegenwoordig niet meer als zodanig in gebruik (de cellen zijn leeg); erin is nu een museum gevestigd gewijd aan de geneeskunst van Xorazm in de 18de eeuw.

Pakhlavan Mahmud-complex

Dit complex ligt ten zuiden van Xiva's beroemde Allah ad-Din tombe, in de buurt van het Islam Khodja-complex. Het bestaat uit een koepelvormige kloostergang (*khanqah*), een tuin- en poortpaviljoen (*darvaza khana*) langs de noord-zuidas, met een zomer-moskee, Koran-leeskamers (*qori khana*), keuken en andere aan weerszijden gerangschikte ruimtes. Een prachtige smaragd-groene koepel met bovenop een grote koperen knop markeert het mausoleum van Pakhlavan Mahmud – de heiligste plek in Xiva.

Heel vaak word je uitgenodigd om met het lokale gezinsleven kennis te maken. Geniet daar zeker van, maar vergeet niet om je waardering, discreet, in geld uit te drukken.

Geschiedenis

Volgens historische bronnen woonden er al mensen in Karakalpakstan in het neolithicum of de nieuwe steentijd, een prehistorische periode waarin stenen werktuigen werden gebruikt en die circa 11.000 v.Chr. begon en duurde tot de bronstijd. Van ongeveer 500 v.Chr. tot 500 n.Chr. was de regio een bloeiend landbouwgebied dat werd ondersteund door uitgebreide irrigatie. Het was strategisch belangrijk en er werd fel om gevochten, zoals te zien is aan de meer dan 50 Xorazm-forten die hier werden gebouwd. Turkse stammen uit het grondgebied van de Altaj en Oost-Turkestan, die in de 2de-6de eeuw v.Chr. naar hier migreerden, stonden aan de basis van de vorming van wat wij nu kennen als Karakalpakstan.

Karakalpak betekent 'zwarte hoeden' en verwijst naar de Petsjenegstammen die op het grondgebied van het moderne Karakalpakstan woonden en hoeden droegen van zwarte schapevool.

In 1735 werden de Karakalpakken onderdanen van het Russische rijk en maakten tot het begin van de 20ste eeuw deel uit van het Xiva-kanaat. Na de afschaffing van het kanaat werd Karakalpakstan door de Sovjetautoriteiten omgedoopt tot de Autonome Republiek Karakalpakstan, die in 1936 deel ging uitmaken van de Oezbeekse Sovjet-Unie.

Nadat Oezbekistan op 1 september 1991 onafhankelijk werd, werd Karakalpakstan omgedoopt tot de Republiek Karakalpakstan met eigen vlag. Als semi-autonome regio maakte ze wel deel uit van het nieuwe Oezbekistan.

Politiek

De Republiek Karakalpakstan is autonoom binnen de Republiek Oezbekistan. De bevolking bedraagt meer dan 600.000 mensen. Vanwege problemen met het Aralmeer verhuisden in de afgelopen jaren veel Karakalpakken naar andere delen van de Republiek Oezbekistan. Volgens de grondwet worden de betrekkingen tussen Karakalpakstan en Oezbekistan 'geregeld door verdragen en overeenkomsten' en worden eventuele geschillen 'beslecht door middel van verzoening'.

De nationale vlag van Karakalpakstan hangt op veel plaatsen in deze autonome republiek.

De nationale vlag

De nationale vlag van de Republiek Karakalpakstan bestaat uit drie horizontale strepen van blauw, geel en groen. De strepen worden van elkaar gescheiden door witte en rode randen. De blauwe kleur van de vlag is een symbool van water en lente. De gele kleur geeft aan dat het grootste deel van het land uit woestijnen bestaat. De groene kleur staat voor de vernieuwingskracht van de natuur. De halve maan in de blauwe streep is de heilige belichaming van moslims, de vijf sterren zijn een symbool van leven en vertrouwen van de vijf oudste steden van Karakalpakstan.

Bevolking

De bevolking van Karakalpakstan wordt geschat op ongeveer 1,8 miljoen, onder wie 400.000 Oezbeken en 300.000 Kazachen. Het Karakalpakstan staat dicht bij het Turks dan bij het Oezbeeks. In de Sovjettijd werd een aangepast Cyrillisch schrift gebruikt; pas sinds 1996 wordt het Latijnse alfabet gebruikt.

Economie

De economie van de regio was vroeger sterk afhankelijk van de visserij in het Aralmeer. Ze wordt nu ondersteund door katoen, rijst en meloenen. Waterkracht, geleverd door een grote door de Sovjet-Unie gebouwde centrale aan de Amu Darja, is ook een belangrijke bron van inkomsten.

De Amu Darja is de rivier die het meeste water vervoert in Centraal-Azië. Ze ontspringt in de bergachtige gebieden van Hindu Kush en Pamir. Vroeger was ze 460 km lang. Momenteel heeft de Amu Darja geen directe toegang tot het Aralmeer, omdat de rivierbedding sinds 1977 is geblokkeerd door dammen.

Binnen in een yurt is het warm, gezellig en vaak muzikaal. Sla een uitnodiging om dit mee te maken zeker niet af.

Namazgokh-moskee

Als je de reis naar Nurata gemaakt hebt, moet je beslist de Namazgokh-moskee uit de 10de eeuw bezoeken. Deze moskee staat bekend om zijn ongewone dak met maar liefst 25 koepels, waarmee de toenmalige heersende emir Abdullah zijn macht en grootsheid wilde tonen. Boven het dak verheft zich een koepelvormige lantaarn en de minaret bevindt zich boven het zuidportaal.

Over het algemeen wordt *namazgokh* vertaald als ‘een plaats voor gebed’. In Centraal-Aziatische landen werden moskeeën in de voorsteden zo genoemd. Dergelijke moskeeën waren bedoeld voor de namaz (het gebed dat vijf keer per dag wordt uitgevoerd) tijdens de belangrijkste islamitische feesten.

Badhuis van Khamom

Net als de Juma-moskee wordt het Khamom-badhuis, dat ook op dit terrein gelegen is, ondersteund door verschillende sierlijk versierde zuilen. Het badhuis werd in het begin van de 20ste eeuw gebouwd door bouwmeesters uit Buchara. Vermoedelijk stond hier ooit een oud badhuis, maar het moderne badhuis is in oosterse stijl gebouwd met aparte lokalen voor het omkleden.

Nuratau-gebergte

Ten zuiden van het Aydarkul-meer kun je geweldig wandelen en vogels kijken in de bergen van het biosfeerreservaat **Nuratau-Kyzylkum**. Het is meer dan een uur rijden van Navoiy naar Nurata, omdat je het Nuratau-gebergte moet doorkruisen, de smalle en lange uitloper van Hissar. Onderweg kom je ook de Kara-Karga-pas tegen, *Kara-Karga* betekent ‘zwarte kraai’. Het kleine stadje Nurata is het centrum van het Nuratau-gebergte en ligt aan de oude zijderoute, 230 km ten noordwesten van Samarkand en 75 km ten noordoosten van de stad Navoiy. Nurata is het boegbeeld van een bescheiden ecotoerismebeweging in Oezbekistan.

Hier ontdek je niet alleen het enorme Aydarkul-meer, maar ook een wonderlijke wereld van wilde natuur. Een pracht van bloeiende planten, heldere bergtulp en velden vol scharlakenrode klapprozen, maar ook notenbomen, amandel- en pistachestruiken en Oezbeekse alpenweiden. Ook de lokale fauna is erg gevarieerd en veelzijdig. Hier kun je meer dan 100 soorten vogels zien, waaronder zeer zeldzame, zoals de zwarte gier, lammergier, steenarend, pelikaan, Aziatische paradijsmonarch en bijeneter. Er zijn ook veel schildpadden, hazen en reuzenhagedissen. Misschien heb je zelf het geluk om in het gebergte een zeldzame soort wilde rammelen te zien: de schapen van Sevortsev. Om de biologische variëteit en de unieke gebieden te beschermen is het Nuratau-Kyzylkum-biosfeerreservaat opgericht.

In het kader van het door een VN-ontwikkelingsprogramma gesponsord project voor ‘cultureel toerisme’, hebben gezinnen in verschillende dorpen hun eigen huis omgebouwd tot een rustiek pension. Deze families bieden ook nog wandel-, paardrijd- en ezeltochten aan. En voor wie er liever niet op uit trekt, zijn er ook traditionele kook-, weef- en handwerklessen. Uniek is de mogelijkheid om, terwijl je slaapt op een *tapchan* (lage zitbank met kussens om te genieten van thee), berglucht in te ademen.

Aydarkul-meer

Op 50 km van Nurata, midden in de woestijn, ligt het Aydarkul-meer, waar je een verfrissende duik in helder water kunt nemen, even kunt uitrusten op een schoon zandstrand of kunt vissen op roofblei, snoekbaars, karper, meerval en brasem. Niet vreemd dus dat in deze buurt meer dan honderd soorten watervogels te vinden zijn, waarvan er elf soorten zijn opgenomen op de IUCN Rode Lijst van bedreigde soorten. Het grotere werk is er ook. Natuurlijkhebbers kunnen hier vossen, wolven, jakhalzen en wilde zwijnen spotten. Het Aydarkul-meer maakt deel uit van het biosfeerreservaat Nuratau-Kyzylkum en ligt op 2 uur rijden van de stad Navoiy. Een boeiende tocht voert je door de kleurrijke woestijn en enkele bergen, maar het uitzicht dat je onderweg hebt, loont de moeite.